

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 25. broj

19. lipnja 2025.

cijena 300 Ft

FOTO: HRVATSKENOVINE.AT

Na Danu muzeja u Prisiki

9. stranica

Skupština HDS-a

4. stranica

U Juri

8. stranica

III. Hrvatski piknik

15. stranica

Poticaj

Što vas inspirira i pokreće? Mene pozitivno okružje. Ljudi koji su dobronamjerni, iskreni, koji se trude i cijene tuđi rad.

Mnogo ljudi u hrvatskoj zajednici u Mađarskoj ulaže velik trud i rad za prosperitet te zajednice, pa tako i vodi telji hrvatskih samouprava koji to rade potpuno besplatno. Oni su preuzeli na sebe besplatan rad za zajednicu koji obavljaju u slobodno vrijeme. Zaslužni su za ostvarenje nebrojeno puno šarolikih programa – vođenje, nastupi i susreti KUD-ova, proslave raznih obljetnica, organizacije sportskih, kulturnih, gastronomskih programa, znanstvenih skupova, natjecanja u znanju... To su samo neki od programa.

Imati ideju za program samouprave ni blizu nije dovoljno. Često je, da bi se ideja provela u djelo, potrebno pisati i osvojiti natječe koje će omogućiti financijsku pozadinu za projekt koji skromni godišnji budžet samouprave ne može pokriti.

Mnogi koji već desetljećima vode hrvatske samouprave to znaju. Ja to donekad nisam znala.

Nisam ni znala da ponekad (iako su mi pričali) taj društveni rad nije na cijeni, nego rezultira ljubomorom i suparništvom. Trudim se ne saznati ni sad. Tvrdoglavo želim zaključivati o svemu i svakome na temelju vlastitog iskustva, ne povodeći se principom „rekla-kazala“. Zauzimanje različitih strana (za i protiv) u mojoj glavi ne postoji. Jer je cilj zajednički.

Mnoge samouprave i njihovi voditelji njeguju plodne suradnje, računaju na druge i podupiru jedni druge. U pozitivnom okruženju, vodeći se istim ciljem, one se međusobno inspiriraju i na taj način unapređuju svoj rad. Jer je njihova plaća to što okolina cijeni njihov rad. Svijest da taj radi širi zadovoljstvo prikrada osmijehe na lica. To je pravi poticaj koji nas poput motora vozi unaprijed.

Budimo poticaj.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Bila sam znatiželjna kako su izgledali zadatci na pismenom dijelu ovogodišnjih ispita iz predmeta Hrvatski jezik i književnost.“

Iza maturanata pismeni su ispiti, a pred njima usmeni. Maturanti dviju hrvatskih gimnazija u Mađarskoj mogu birati hoće li maturu iz hrvatskog jezika i književnosti polagati na srednjoj ili višoj razini. Bila sam znatiželjna kako su izgledali zadatci na pismenom dijelu ovogodišnjih ispita iz predmeta Hrvatski jezik i književnost. Ispit nosi 100 bodova, a pismeni dio održan je 14. svibnja. Većina maturanata budimpeštanskog HOŠIG-a piše maturu na srednjoj razini, a većina maturanata škole Miroslava Krležu pristupa ispitu na višoj razini.

Na srednjoj razini, koja se piše u vlastitoj školi, u prvih 90 minuta ispita rješavaju se zadatci iz razumijevanja teksta te zadatak argumentacije ili praktičnog stvaranja teksta na temelju zadanog predloška. U zadatku razumijevanja teksta i argumentacije odgovara se na pitanja povezana s pročitanim tekstom, dok se kod praktičnog stvaranja teksta bira između zadatka A i zadatka B. Tekst za razumijevanje nosio je naslov „U spomen Istvánu Nyomárkayu“. U svakom slučaju, zanimljiv je izbor tekstova na objema razinama ispita.

Kod stvaranja teksta trebalo je odabrati jedan od dva ponuđena zadatka. Prvi je bio novinski članak s temom zagađenja plastikom u svakodnevnom životu. U njemu je trebalo iznijeti vlastito mišljenje prema zadanim smjernicama. Tekst je trebao sadržavati 120–200 riječi. Drugi zadatak bio je napisati zamolbu za smještaj u Collegium Croaticum prema objavljenom natječaju.

Drugi dio pismenog ispita na srednjoj razini bilo je stvaranje teksta – interpretativne analize književnog djela. Za taj dio ispita predviđeno je 150 minuta, a maturanti su birali između zadatka A i zadatka B. Tekst je trebao imati između 400 i 800 riječi. U zadatku A analizirala se pjesma Vladimira Nazora „Zvonimirova lađa“ uz pomoć zadanih natuknica. U zadatku B ponuđene su pjesme dvaju pjesnika hrvatske moderne: Dragutina Domjanića („Otmjena dosada“) i Antuna Gustava Matoša („Mladoj Hrvatskoj“). Uz oba su zadatka bile dane upute za rad. Bodovalo se: sadržaj (25 bodova), jezik (15), pravopis (8) i izgled rukopisa (2 boda). Ukupno se moglo ostvariti 100 bodova – kao i na višoj razini.

Na višoj razini pismenog ispita trebalo je riješiti niz zadataka iz razumijevanja teksta i jezično-književne obrazovanosti. Kao polazni tekst poslužio je „Krleža među Mađarima“, a potom su slijedila pitanja za razumijevanje.

U drugom zadatku trebalo je napisati interpretativnu analizu književnog djela prema zadanim kriterijima. Polazni tekst bila je pjesma Dobriše Cesarića „Povratak“ (iako njezin naslov nije bio naveden u zadatku). Zadatak je bio: smjestiti stvaralaštvo Dobriše Cesarića u vremenski i kulturni kontekst njegova djelovanja; navesti temeljna obilježja Cesarićeve lirike; interpretirati pjesmu i utvrditi koji se motivi, stilske figure, ideje i poruke pojavljuju u njoj; koja pitanja zaokupljaju pjesnika; daje li pjesnik odgovore na ta pitanja; odrediti vrstu pjesme prema temi; navesti pjesnikov doživljaj mogućnosti ljudske spoznaje; kako proživljava prolaznost vremena; kojim se stilskim postupkom najčešće služi i zašto; kakav je oblik pjesme. Tvrdnje je trebalo potkrijepiti primjerima, citirajući odgovarajuće stihove. Tekst je trebao imati između 400 i 800 riječi.

U trećem zadatku trebalo je napisati refleksivni tekst na temelju zadanog napisa o Hrvatskom kazalištu u Pečuhu uz sljedeću uputu:

Hrvatsko kazalište u Pečuhu 2022. godine proslavilo je 30. obljetnicu svojega postojanja. U proteklom su se desetljećima na repertoaru našla brojna raznovrsna djela – od pučkih igrokaza, preko klasičnih i suvremenih dramskih tekstova, do predstava za djecu. Misija kazališta je približiti se publici u što većoj mjeri, stoga redovito gostuju u hrvatskim naseljima diljem Mađarske. Jeste li i vi imali priliku vidjeti neke njihove izvedbe? Kakve ste dojmove stekli? Što mislite o gore navedenim tvrdnjama? Koja je, po vašem mišljenju, uloga manjinskog kazališta u kulturnoj autonomiji hrvatske zajednice u Mađarskoj? Na koji način kazalište može učinkovito doprinijeti njegovanju materinskog jezika te očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta u Mađarskoj? Kako se mogu zainteresirani učenici i studenti uključiti u kazališne aktivnosti? Osim kazališnih predstava, kakvi se još sadržaji mogu uvrstiti u djelovanje ove kulturne ustanove? Svoje tvrdnje potkrijepite argumentima iz osobnog iskustva.

Tekst je trebao imati od 150 do 450 riječi.

Branka Pavić Blažetin

Vrijeme kampova – potpora Fonda „Gábor Bethlen” hrvatskim kampovima u 2025. godini

Ljetno je vrijeme, a s njim dolazi i sezona narodnosnih kampova, uključujući i hrvatske kampove. Održavaju se u Mađarskoj, ali i u matičnoj domovini u Pansionu „Zavičaj”, kojim upravlja tvrtka Zavičaj d. o. o., čiji je 100-postotni vlasnik Hrvatska državna samouprava.

Na temelju odobrenja Državnog tajništva za vjerske i narodnosne odnose Ureda premijera Zaklada „Gábor Bethlen” donijela je odluku o proračunskoj potpori za 2025. godinu za kampove nacionalnih manjina: bugarske, grčke, hrvatske, poljske, njemačke, armenske, rumunjske, rusinske, srpske, slovačke, slovenske i ukrajinske. Krajem svibnja objavljeni su iznosi dodijeljene potpore. U nastavku se osvrćemo na potporu hrvatskim kampovima.

Potporu su dobile institucije u održavanju HDS-a, jedna škola u nadležnosti mjesne samouprave Koljnofa, Hrvatska državna samouprava, pojedine mjesne samouprave te civilne udruge. Praksa iz prethodnih godina pokazuje kako su neki kampovi besplatni za sudionike, dok se u drugima plaća participacija.

Srednjoškolski kamp 2025.

Za kampove u matičnoj domovini Hrvatska državna samouprava i institucije pod njezinim upravljanjem dobile su sljedeću potporu:

- **Hrvatska državna samouprava** – za dva kampa u matičnoj domovini po 2 200 000 Ft, ukupno 4 400 000 Ft.
- Pretpostavlja se da će Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i u 2026. godini, kao i prethodnih godina, podržati hrvatske kampove u Pansionu „Zavičaj” preko HDS-a. U 2024. godini za svoj državni kamp hrvatskoga jezika i kulture HDS je preko natječaja Središnjeg državnog ureda dobio 20 000 eura.

Škole u održavanju HDS-a koje su dobile potporu:

- **Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Mirolava Krleže** – za dva kampa u matičnoj domovini (osnovnoškolski i gimnazijski): 2 200 000 Ft po kampu

- **Hrvatski vrtić, osnovna škola i gimnazija Mate Meršića Miloradića** – za kamp u matičnoj domovini: 2 200 000 Ft
- **Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo** – za kamp u matičnoj domovini: 2 200 000 Ft.

Institucije u održavanju HDS-a koje su dobile potporu za kamp u matičnoj domovini:

- **Kulturni centar bačkih Hrvata** – 2 200 000 Ft
- **Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj** – 2 200 000 Ft
- **Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin”** – 2 200 000 Ft.

Institucija u održavanju HDS-a – Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj – za Hrvatski katolički kamp u tuzemstvu dobila je potporu od 1 200 000 Ft.

Škola pod upravom Hrvatske samouprave Koljnofa:

- **Osnovna škola i čuvarnica Mihovila Nakovića** – za Hrvatski čitalački i tamburaški kamp: 750 000 Ft.

Potpore za kampove u organizaciji mjesnih samouprava:

- **Hrvatska samouprava Mlinarci** – Hrvatski kamp čuvanja običaja i kulture: 600 000 Ft
- **Hrvatska samouprava Pustare** – Hrvatski kamp čuvanja običaja i kulture: 500 000 Ft
- **Hrvatska samouprava Petrova Sela** – Kamp „Od kralja Tomislava do Kálmána Könyvesa”: 800 000 Ft
- **Hrvatska samouprava Udvara** – Hrvatski udvarski dnevni kamp čuvanja običaja: 941 000 Ft
- **Hrvatska samouprava Šikloša** – Kamp hrvatskog narodopisa: 500 000 Ft.

Potpore civilnim udrugama:

- **Dušnočka udruga za čuvanje rackih običaja** – hrvatski jezični i narodnosni kamp: 700 000 Ft
- **Hrvatsko katoličansko vjersko i kulturno društvo Hrvatskog Židana** – 32. Peruška tabor: 850 000 Ft
- **Čitaonica mohačkih Šokaca** – kamp hrvatsko-šokačke narodne umjetnosti: 600 000 Ft
- **Državna udruga šokačkih Hrvata** – hrvatski jezični kamp i čuvanje običaja: 600 000 Ft
- **Kulturna udruga „Baranja”** – Hrvatski državni XXXII. Kolo kamp: 600 000 Ft
- **Kulturna udruga „Tanac”** – Dječji i omladinski plesni kamp „Pačići”: 880 000 Ft.

Zaklada „Gábor Bethlen” i u 2025. godini znatno podupire hrvatske kampove, čime se daje snažan poticaj očuvanju jezika, običaja i kulturnog identiteta hrvatske manjine u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave sazvana je redovita sjednica Skupštine koja je održana 26. travnja 2025. u budimpeštanskom sjedištu HDS-a.

Na početku je predsjednik HDS-a Ivan Gugan zamolio da se minutom šutnje oda počast preminulom papi Franji. Sjednici su nazočila 22 zastupnika (od 31). Za ovjervitelja zapisnika izabran je Robert Ronta. Nakon dviju manjih izmjena (da o točkama dnevnog reda 11 i 12, koje se odnose na usvajanje odluke o mogućem broju skupina u učeničkim domovima u Santovu i u Pečuhu, odlučuje Odbor za školstvo) jednoglasno je prihvaćen dnevni red.

Skupština je bez rasprave jednoglasno prihvatila izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao te o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. U tom izvješću predsjednik Ivan Gugan izložio je pozitivna iskustva o Međuvladinu mješovitom odboru u Zagrebu, gdje su prihvaćeni prijedlozi o potpori institucijama koje ne dobivaju automatski potporu, npr. Metodika, Collegium Croaticum, Croatičin kulturni djelokrug. Također je stiglo pismo od Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine RH o pripremanju ugovora o korištenju nekretnine na otoku Pagu koja je od 2005. godine odmaralište Hrvata iz Mađarske. Predsjednik se također osvrnuo na lijepo predstavljanje škole Miroslava Krleže u Institutu Liszt u Zagrebu, unutar kojega se predstavila bogata kultura Hrvata iz Mađarske od Gradišća do Bačke.

Svih 37 točaka dnevnoga reda jednoglasno je prihvaćeno.

Prihvaćene su potpore Ureda predsjednika Vlade za razvoj hrvatskih infrastrukturnih projekata u iznosu od 100 000 000 Ft te za usavršavanje hrvatskih manjinskih pedagoga u matičnoj domovini u iznosu od 3 500 000 Ft za ovogodišnja usavršavanja u rujnu. Prihvaćen je rebalans proračuna HDS-a, Ureda i institucija za 2024. i 2025. godinu. Potpora za infrastrukturne projekte utrošit će se na obnovu zgrade sambotelske škole, sjedišta Hrvatske državne samouprave i na obnovu odmarališta na Pagu. Ondje će se kupiti novi kreveti, madraci i urediti sobe jer obnove nije bilo u posljednjih 20-ak godina, rekao je Ivan Gugan.

Na prijedlog zamjenice predsjednika HDS-a Angele Šokac-Marković prihvaćen je godišnji iznos za topli obrok predsjednika HDS-a Ivana Gugana.

Glavne teme na Skupštini odnosile su se na hrvatsko školstvo u Mađarskoj jer su u tijeku upisi u vrtiće i škole.

Skupština je usvojila i odluke o mogućem broju pokrenutih razreda u obrazovnim ustanovama u Pečuhu, Santovu i Sambotelu kao i odluku o prijenosu ovlasti o odlučivanju o tom pitanju. U Santovu se pokreće jedan prvi razred s 14 učenika, u Pečuhu se pokreću dva prva razreda za 35 učenika, u Sambotelu jedan prvi razred s 13 učenika. Usvajanje odluke o mogućem broju gimnazijskih razreda i skupina u učeničkim domovima u Santovu i u Pečuhu je odgođeno jer je poznat samo broj prijavljene djece, a ne i broj upisanih. Stoga je ovlast o tim odlukama prenesena na Odbor za školstvo. Spomenuto je da će se i nadalje u svim razredima predavati i vjeronauk i etika.

Također je usvojena odluka o uvođenju imena Mateo u registar narodnosnih imena.

Na inicijativu Unutarnje kontrole stigao je prijedlog koji se odnosi na izmjene i dopune Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra. Prijedlozi su prihvaćeni. Prihvaćene

Glasanje na sjednici Skupštine HDS-a

su tehničke izmjene na zahtjev Mađarske državne riznice u Osivačkim dokumentima Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog kluba Augusta Šenoe, Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, Kulturnog centra bačkih Hrvata, Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra, Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“, Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže.

Prihvaćena točka dnevnoga reda 34 (Odluka o uvjetima davanja socijalne povlastice te o naknadi za topli obrok u odgojno-obrazovnim ustanovama u održavanju Hrvatske državne samouprave) odnosila se na jednu izmjenu u Santovu i jedno dijete s posebnim potrebama.

Točka 35 (Izmjene ugovora između Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave Budimpešte o korištenju nekretnine) odnosila se na novonastalu situaciju nakon uređenja prostora. Jedan dio zgrade (koja je u vlasništvu HDS-a) prema ugovoru može koristiti glavnogradska samouprava, ali s obzirom na to da je ulaz bio isti, glavnogradska samouprava mogla je koristiti svoje prostorije samo tako da prolazi kroz prostorije HDS-a. Nakon infrastrukturne obnove Hrvatska samouprava Budimpešte dobila je poseban ulaz i nove prostorije.

Izglasana je odluka, na temelju javnog natječaja, o imenovanju Edite Horvat-Pauković za ravnateljicu Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije „Mate Meršić Miloradić“. Predsjednik Gugan i potpredsjednica HDS-a Angela Šokac-Marković istaknuli su kako pokretanje ustanove nije lak zadatak te je trud i zalaganje dosadašnje i ponovno izabrane ravnateljice ključ uspjeha.

Ravnateljica Horvat-Pauković zahvalila je predsjedniku i svim zastupnicima na podršci da se omogući pokretanje nove ustanove. Dodala je: „Stigli smo do osmog razreda ove godine i najesen ćemo pokrenuti gimnazijski razred. Nije bilo jednostavno. Ne možemo usporediti našu gimnaziju s onima koje postoje 20 godina, 50 godina. Zahvalna sam ne samo vama nego i na tome što imam dobar kolektiv. Moramo samosvjesno i kvalitetno nadalje raditi.“

Kršul

Proslava Dana državnosti Republike Hrvatske u Budimpešti

Na poziv veleposlanika dr. sc. Mladena Andrića i gospođe Sandre Andrić 28. svibnja 2025. u budimpeštanskom HAB-u (Hungarian Art & Business) okupio se velik broj uzvanika. Ondje je upriličen prijam u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske. Svečano je otvorena izložba „U vječnom protjecanju” Muzeja za umjetnost i obrt iz Zagreba, a događanje je dodatno uljepšala hrvatska pijanistica Ana Šostar svojim izvedbama.

Veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić u svojem je prigodnom govoru istaknuo: „Veze između Hrvatske i Mađarske duboko su ukorijenjene u europskoj povijesti i međuljudskim kontaktima kao i najvišim standardima uzajamne zaštite manjina. Uz međusobno poštovanje i konstruktivni dijalog nastaviti ćemo zajedno. Naše države bit će sigurne i prosperitetne, a naša savezništva još snažnija.”

Izložba Muzeja za umjetnost i obrt iz Zagreba „U vječnome protjecanju / In the Everlasting Flux” otvorena je za medije u prijedopodnevnom satima istoga dana, a predstavili su je ravnateljica HAB-a Délia Vékony, ravnatelj MUO-a Sanjin Mihelić i kustosica iz MUO-a Petra Galović. Posjetitelji spomenute izložbe mogu pogledati ponajbolje izložke hrvatske moderne umjetnosti do 29. lipnja 2025.

Projekt je ostvaren uz potporu Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH, Mini-

Veleposlanik Andrić sa suprugom

starstva kulture i medija RH, Grada Zagreba i HTZ-a te uz sponzorstvo tvrtki GDI, Orbico, Podravka, Vinum Academicum d. o. o. i Zavičaj.

Među uzvanicima prisutni su bili brojni veleposlanici i diplomati, predstavnici jav-

nog života u Mađarskoj te predstavnici hrvatske zajednice, među ostalima i generalni konzul Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik HDS-a Ivan Guban.

Kršul

Obilježen Dan državnosti Republike Hrvatske

Hrvatski diplomati i Ženska klapa „Merla”

Generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu gospodin Drago Horvat sa suprugom Sanjom Horvat pozvao je na svečanu proslavu Dana državnosti Republike Hrvatske koja je održana 23. svibnja 2025. godine u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu.

Nakon prigodnog obraćanja generalnog konzula uslijedio je koncert Ženske klape „Merla” iz Dugopolja.

Pozivu generalnog konzula odazvao se velik broj uglednika iz

javnog života na području jurisdikcije Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Među njima bili su veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj gospodin Mladen Andrić, generalni konzul Rumunjske u Mađarskoj Florin Vasiloni, gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Branka Pavić Blažetin

„Tko što zna”

Susret hrvatskih učenika u Dušnoku

U organizaciji Osnovne škole Dušnok – Fajsz i Hrvatske samouprave Dušnoka 7. svibnja u Dušnoku je priređen već tradicionalni susret učenika bačkih škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika pod geslom „Tko što zna”. Susretu su nazočili ravnatelj dušnočke škole Tihamér Gorbay-Nagy, ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković i predsjednik Hrvatske samouprave Dušnoka David Pozsonyi te nastavnici. Nazočne je u ime suorganizatora i domaćina srdačno pozdravila učiteljica Eszter Bogárdi, koja je i sama pripremila svoje dušnočke učenike.

Program su otvorile sestre Zora i Jasna Pozsonyi te Mira Skaczel Varga izvornim dušnočkim rackohrvatskim pjesmama u pratnji Davida Pozsonyija i harmonikaša Jánosa Balogha, koji je i samostalno nastupio.

Kačmarški učenici

Na susretu u dupkom punom Domu kulture ove godine u pratnji svojih nastavnika okupili su se učenici iz Aljmaša (učiteljica Valerija Marija Petrekanić), Bačina (Marija Prodan), Gare (Ivan Kričković), Kačmara (Anica Matoš) i Dušnoka (Eszter Bogárdi) koji su se predstavili

Garski učenici

Bačinski učenici s učiteljicom Marijom Prodan

kratkim kulturnim programom, kazivanjem hrvatskih stihova i proze te pjesmom, plesom i glazbom. Svi sudionici dobili su spomenice, a na kraju su ih domaćini lijepo ugostili.

Uslijedilo je druženje učenika i nastavnika te plesačnica, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se voditelj Orkestra „Zabavna industrija” David Pozsonyi i mladi harmonikaš János Balogh, kojima se priključio i učenik garske škole.

S. B.

Prva sveta pričest u santovačkoj župi

Na sedmu uskrсну nedjelju, 1. lipnja, održana je prva sveta pričest u Župi Velike Gospe u Santovu. Na zajedničkoj dvojezičnoj misi hrvatske i mađarske zajednice koju je u župnoj crkvi Uznesenja BDM služio santovački župnik Imre Polyák prvu svetu pričest primilo je 14 prvopričesnika. U nazočnosti brojnih roditelja i rodbine misa je uljepšana procesijom, pjesmama, molitvom vjernika i kazivanjem prigodnih stihova na hrvatskom i mađarskom jeziku, a pjesmu je predvodio župni kantor Zsolt Sirok u pratnji na orguljama. Svečanost su uljepšala djeca, učenici i polaznici vjeronauka u narodnoj nošnji. Polaznike vjeronauka i prvopričesnike, učenike hrvatske škole, pripremila je vjeroučiteljica Katalin M. Tomašev.

S. B. Prvopričesnici i sudionici svečanosti sa župnikom, kantorom i vjeroučiteljicom

UDVARSKO VESELJE

Davno je to bilo kad je Hrvatska samouprava Udvara organizirala prvo Udvarsko veselje. Ove godine 3. svibnja održano je već dvadeset i drugo. Iz godine u godinu radi okupljanja hrvatske zajednice i njezinih simpatizera događanje se održava uz sportska nadmetanja, svetu misu, folklor na otvorenoj pozornici mjesnog doma kulture te uz ukusne zalogaje pripremljene u kotlićima i na vatri.

Hrvatska plesna skupina iz Birjana

Kako nam je izjavila predsjednica Hrvatske samouprave Udvara Marta Barić Rónai, tročlano zastupničko tijelo – uz nju i zastupnici Ivana Božanović i Perica Balaž – trudi se organiziranjem ovog dana udovoljiti svim uzrastima i brojnim interesima.

Već u prijedopodnevnim satima na nogometnom igralištu ogledale su se nogometne ekipe domaćina i Hrvata iz obližnjih naselja. Majstori kuhanja počeli su pripremati namirnice za svoje kotliće dok su se umorni nogometaši osvježavali pićem i krijepili ukusnim zalogajima. Malonogometni turnir protekao je u veselom raspoloženju, a natjecale su se četiri ekipe: ekipe Udvara, Kukinja, Semelja i Salante. Prvo mjesto osvojili su Kukinjčani, drugo Udvarci, treće Salančani, dok su Semeljčani bili dobri četvrti.

Istodobno se odvijalo i natjecanje u kuhanju. Okupile su se brojne ekipe, a u natjecateljskom dijelu kuhao se grah, fiš-paprikaš i kupus, dok se perkelt kuhao izvan konkurencije. Prvo mjesto u kuhanju osvojili su Kornél Farkas i Tímea Farkasné Jung za izvrstan sikuljski (*székely*) kupus. Drugo mjesto osvojili su Gábor Mátyás i Joakim Gajdacs za svoj grah kuhan u glinenom loncu, a treće mjesto pripalo je Jakabu Tiszaiju za njegov bajsji fiš-paprikaš.

Sveta misa u mjesnoj crkvi okupila je brojne vjernike – kako i ne bi kad je to jedna od rijetkih prilika u godini da se u crkvi služi misa na hrvatskom jeziku. Svetu misu služio je voditelj Hrvatske referature Pečuške biskupije i župnik u Sigetu Gabrijel Barić, a pjevao je Ženski pjevački zbor Augusta

Šenoe. U zboru pjeva i nekoliko Hrvatica iz Udvara, među njima Marija Bošnjak, Ildikó Bošnjak Balaž i Natalija Rónai. Uz spomenuti ženski zbor misu je pjevao i udvarski Muški pjevački zbor „Hrastina“.

Nakon svete mise druženje je nastavljeno u dvorištu mjesnog doma kulture i u samom domu. Na otvorenoj pozornici uslijedio je folklorni program. U programu su sudjelovali Hrvatska plesna skupina iz Birjana, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe i Muški

Proглаšenje rezultata malonogometnog turnira

pjevački zbor „Hrastina“. Slijedila je večera, a potom i bal do ranih jutarnjih sati uz mohački Orkestar „Planina“. Ulaz na sve programe bio je slobodan.

Branka Pavić Blažetin

Sveta misa na hrvatskom jeziku u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske

U franjevačkoj crkvi u Pečuhu 25. svibnja služena je sveta misa na hrvatskom jeziku u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske. Misno slavlje predvodio je umirovljeni svećenik Marko Bubalo, a misu je pjevao Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ uz orguljašku pratnju Lászlóa Cseha.

Sveta misa na hrvatskom jeziku u Pečuhu održava se svake posljednje nedjelje u mjesecu uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha i u organizaciji Hrvatske referature Pečuške biskupije. Ovom joj se prigodom kao suorganizator pridružio i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu.

Vrijedi napomenuti kako je svećenik Marko Bubalo bio dugogodišnji župnik Župe Presvetoga Trojstva u Tordincima pokraj Vin-

kovaca. Od odlaska u mirovinu svoje umirovljeničke dane provodi u crkvi svetih Ćirila i Metoda u Vinkovcima. Tijekom Domovinskog rata proveo je sedam godina u progonstvu u Mađarskoj sa svojim župljanima iz Tordinaca, Antina, Korođa i Ćelija, a bio je i među Hrvatima u Mađarskoj kad god je to bilo potrebno.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatsko shodišće u Svetom ljetu k Krvave suze točećoj Divici Mariji u Juru

„Slavna Kraljice, zaštitnice grešnika, Majko Djevice, / Okreni k nama svoje drago lice, pogledaj nas majčinskim pogledom!” Ovim je psalmom na Majčin dan započelo godišnje hodočašće gradišćanskih Hrvata u katedralu Uznesenja Blažene Djevice Marije u Juri.

Hrvati iz Gradišća od 1972. godine tradicionalno održavaju hodočašće u povodu Majčina dana pohodeći sliku čudotvorne Suzne Gospe u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije u Győru.

Ove godine hodočašće je održano 53. put, 4. svibnja, kada je svečanu svetu misu na hrvatskom jeziku predvodio vlč. Branko Kornfeind, župnik iz Željezne biskupije (Eisenstadt). On se u svojoj propovijedi osvrnuo na evanđeoski ulomak o 153 ulovljene ribe. Zašto je sveti Ivan smatrao važnim spomenuti taj broj? U svojoj je propovijedi istaknuo da broj sam po sebi nije važan – nije bitno koliko je riba bilo – nego što nam evanđelje želi poručiti tim navodom.

Tamburaški orkestar „Veseli Gradišćanci” iz Unde

Dio vjernika

„Isus, veliki svećenik, šalje svoje učenike, a i nas, da širimo evanđelje svuda i svakome. Svaki je čovjek pozvan činiti Božju dobrotu i milosrđe. Bog je blizu svemu i prisutan u svemu. Isus je Bog koji je postao čovjekom

je Bog pozvao! Broj 153 želi nam poručiti i naučiti nas da je Bog prisutan u Isusu. Budi-mo svjedoci te istine – bez straha – i On će uvijek ostati s nama!”, naglasio je vlč. Branko Kornfeind.

Dio vjernika

Svetu misu na orguljama je svirao dr. Ivan Maasz (Slovačka), a u liturgiji je sudjelovao i Tamburaški orkestar „Veseli Gradišćanci” iz Unde. Marijansko slavlje, oproštaj od Gospe i litanije na hrvatskom jeziku vodio je vlč. Gábor Szarka, župnik iz Sopronkövesda, dok je propovijed održao dr. Ferenc Egresits, župnik iz Győr-Bácse.

Nekoliko stotina prisutnih vjernika vratilo se kući zazivajući zaštitu Suzne Gospe Đurske, koja je plakala krvave suze, uz obećanje i želju da se ponovno okupe sljedeće godine na prvu nedjelju svibnja u đurskoj katedrali – s nebeskom Majkom i međusobno.

Ured za medije Biskupije Győr
(autorica Ágnes Sárközi) • Foto: Ábrahám Kitti

Svetu misu predvodio je vlč. Branko Kornfeind

kako bi nas spasio, kako bi nas uzeo za ruku i poveo k Bogu, u puninu života. Isus govori: pozvani smo biti i živjeti kao Božja djeca. Budimo svjesni tog poziva i ponosni što nas

TRENUTAK ZA PJESMU

Čistu vodu u stakaoce...

Dost je od ovoga bilo,
Stakaoce se je napunilo,
Tuga i bol se je prelila,
A ja sam to teško primila.

Do ke mjere zna voda curiti?
Do ke mjere znamo suze točiti?
Do ke mjere se dajemo tlačiti?
Do ke mjere se moramo poniziti?

Natočimo čistu vodu u stakaoce,
Da nam se smiri bolno i tužno srce,
Da nam bude dušno spoznanje čisto
I da bude u stakaoću voda pitko.

Ingrid Klemenčić

„Od pakla do neba” – nova izložba u Prisiki

Zbirka sakralne umjetnosti predstavila novu izložbu ku su muzički oblikovali Šari Stinjaki. Prilikom toga je prisikički farnik referirao o trojstvu pakla, purgatorija i neba.

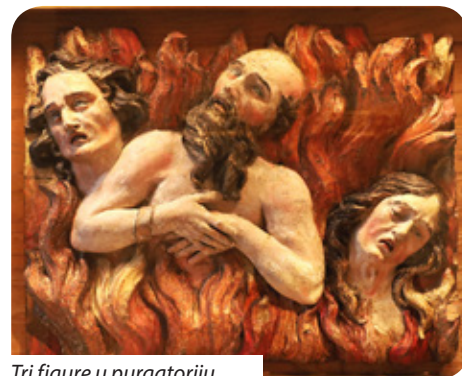

Dio znatizeljne publike

PRISIKA – Je li bi tribao pakao ili nebo biti na prvom mjestu u naslovu, o tom se je skoro u šali pravdalo na prezentaciji ove privremene izložbe u Prisiki. Na sam Dan muzeja, 18. maja, je onde Zbirka sakralne umjetnosti Hrvatov u Madjarskoj priredila otvaranje izložbe, ka je posvećena i 300. obljetnici rođenja redovnika Eberharda Marije Kragela, autora knjige „Czeteroversztni duhovni persztan”. Priredbu u zadnjem dio muzeja su otvarali i oblikovali peljač muzeja Andrija Handler, farnik sela László Dömötör, etnolog Šandor Horvat i vokalni sastav Šari Stinjaki.

Etnolog Šandor Horvat zaslužan je za izložbu

Tri figure u purgatoriju

Barokna predstava četirih posljednjih

Prisikički farnik László Dömötör je po uvodni riči Handlera govorio na madjarskom jeziku o trojstvu pakla, purgatorija i neba i je povezo ove predstave s 21. stoljećem. Dalje je išlo najpr u muzeju. Etnolog Šandor Horvat je onde oblikovao jednu hižu s informacijama o Eberhardu Mariji Kragelu kot i o predstava purgatorija, pakla i neba kod Hrvatov, a to na crikvenom polju kod i med narodom.

Zastava

Osebujni interes je prouzrokovao dio kipa u drvo urezanih trih figurov u purgatoriju, koga je Šandor Horvat mogao posuditi. Zanimanje je bilo zato tako veliko, ar je kusić pronajden u Hrvatskom Židanu i već se ne zna, kade je onde koč bio. Zanimljive objekte iz Budimpešte, naime tikvove maske smrti, su isto privukli pažnju. Ljudi, bijelo obličeni i s ovakovimi maskami pred obrazom su tako na primjer pohodili kao smrt svadbe i ljude upozoravali na zadnju uru. Pri tom da su jačili posebne jačke, tako Horvat. Horvat je u drugom dijelu programa i predstavio Kragelovu predstavu „četirih posljednjih”, ada neba, pakla, purgatorija i sudnjega dana. Pročitao je pasaže iz knjige i je objasnio baroknu simboliku za muku kot su to na primjer črv ili salamandar.

Tu simboliku su u neki dijeli predstavili Šari Stinjaki. U malom sastavu od šest osob su predstavili stinjačke pogrebne jačke i jačke za žalovanje iz CD-projekta „Zbogom ostan lipo polje” i ovako ljude otpeljali u svit žalovanja. Izložba se more pogledati do konca septembra u Prisiki.

Tereza Grandić

Izvor: hrvatskenovine.at

Bogatstvo...

Eberhard Marija Kragel: „Czeteroversztni duhovni persztan”

Budimpešta – Zagreb: HOŠIG I SEDMA GIMNAZIJA

Izaslanstvo učenika i profesora naše škole, njih 19, od 7. do 10. travnja boravilo je u Zagrebu u posjetu HOŠIG-ovoj prijateljskoj školi VII. gimnaziji. Naime, dvije ustanove ponovno ostvaruju zajednički projekt suradnje uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Priča o jednoj uspješnoj suradnji, 1. dio

Od Gornjeg grada do centra Doživi Europu

Vedar, sunčan, ali pomalo prohladan dan dočeka nas je u Zagrebu 7. travnja. Stigli smo u ranim popodnevним satima, zauzeli smještaj, brzo pojeli objed i krenuli u šetnju gradom. Razgledavanje smo počeli u središtu Gornjeg grada, na Trgu svetog Marka, gdje smo osim crkve vidjeli zgrade najviših državnih institucija – Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske. Nastavili smo put prema kuli Lotrščak i žičari, gdje smo se divili panorami grada. Spuštajući se u Donji grad, na Strossmayerovu šetalištu stali smo kod kipa znamenitog hrvatskog pjesnika Antuna Gustava Matoša. Naravno, taj susret s liričarem smo i ovjekovječili. Strmim stepenicama spustili smo se na Trg bana Josipa Jelačića i nastavili šetnju preko Cvjetnog trga prema Hrvatskom narodnom kazalištu. Kod zgrade HNK-a divili smo se Zdencu života, remek-djelu znamenitog hrvatskog kipara Ivana Meštrovića. Svoju šetnju završili smo kod zagrebačke katedrale, koju zbog smo obnavljanja samo izvana mogli pogledati.

Upoznavanje prijestolnice nastavilo se i u narednim danima, kad smo u vodstvu učenika i nastavnika VII. gimnazije obišli grad. Tom prilikom posjetili smo i novi interaktivni centar Doživi Europu, gdje su učenicima na interaktivan i zabavan način približili utjecaj europskog zakonodavstva na svakodnevnicu, rad institucija Europske unije i aktualne europske teme.

Učenici HOŠIG-a u Zagrebu

S Antunom Gustavom Matošem

Za vrijeme posjeta VII. gimnaziji naši su učenici bili i na nastavi. Posjetili su sate Hrvatskog jezika, Geografije i Povijesti. Posebice ih se dojmio sat hrvatskoga na kojemu su hošigovci sa sedmašima rješavali zadatke pod vodstvom profesorice Mirne Kordić iz VII. gimnazije. Hošigovcima je to ujedno bila dobra prilika za pokazivanje znanja hrvatskoga jezika, ali i za druženje s vršnjacima.

Druženje uz pjesme i stihove

U svečanoj dvorani VII. gimnazije priređen je svečani program u sklopu kojega su domaćini kazivali vlastite stihove, a školski bend

te klupa učenika i profesora pod ravnanjem profesora glazbene umjetnosti Dominika Došena otpjevali su poznate hrvatske hitove. Nakon predstavljanja HOŠIG-a uz izlaganje Lille Bengyeszkov i Vilmosa Szabóa hošigovci su dali sažet prikaz povijesti Hrvata u Mađarskoj uz stihove naših pjesnika, a potom je Dora Goher otpjevala hit Vice Vukova „Tvoja zemlja“. Na kraju su djevojke iz plesne skupine „Tamburica“ izvele koreografiju „Rijeke“. Stihove je uvježbala profesorica hrvatskog jezika i književnosti Marija Šajnović, a plesnu koreografiju osmislila je nastavnica narodnog plesa Andrea Bálint.

Učenike i profesore dviju škola te goste pozdravila je ravnateljica Ivka Nevistić. Glavna ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan u svojem pozdravnom govoru istaknula je zadaću škole na polju očuvanja hrvatskog materinskog jezika i kulture, a jednako tako i misiju izgradnje kulturnih mostova između mladeži Hrvatske i Mađarske. „Steći i širiti spoznaju kako se na zajedničkim vrednotama temelji suradnja Hrvatske i Mađarske u zajedničkoj Europi“, dodala je ravnateljica.

Priča o jednoj uspješnoj suradnji, 2. dio

U znaku hrvatsko-mađarskog prijateljstva

Tijekom našeg boravka u Zagrebu susreli smo se i s veleposlanikom Mađarske u Zagrebu Csabom Demcsákom i njegovom suprugom, djelatnicom HOŠIG-a Anamarijom Bauer Demcsák. Na poziv veleposlanika i naše je izaslanstvo položilo vijenac kod biste prvog demokratski izabranog premijera Mađarske Józsefa Antalla. Naime, povodom obljetnice njegova rođenja Vijeće mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba 8. travnja svake godine

Glavna ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan predstavlja HOŠIG

odaje počast Józsefu Antallu, koji je radio na promicanju prijateljstva hrvatskog i mađarskog naroda te na unapređenju odnosa između dviju zemalja. Prigodni govor održao je povjerenik ministra vanjskih poslova i trgovine Mađarske za razvoj politike susjedstva Ferenc Kalmár.

WorldSkills Croatia 2025.

Na poziv ravnatelja naše prijateljske škole, Srednje strukovne škole Antuna Horvata Đakovo, Mirka Čurića sudjelovali smo i na svečanom otvorenju najvećeg događaja strukovnog obrazovanja u Hrvatskoj, Državnom natjecanju učenika strukovnih škola – WorldSkills Croatia 2025. Natjecanje se provodi u paviljonima Zagrebačkog velesajma, a okuplja više od 370 najtalentiranijih učenika strukovnih škola koji se natječu u 59 disciplina – od tradicionalnih zanimanja poput zidarstva, stolarstva, frizerstva i slastičarstva do suvremenih i interdisciplinarnih disciplina poput mehatronike, robotike i IT administracije.

Riječi dobrodošlice okupljenima je uputio ravnatelj Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Mile Živčić. Natjecanje je službeno otvorila izaslanica ministra znanosti, obrazovanja i mladih Vesna Šerepac, ravnateljica Uprave za odgoj i obrazovanje.

Navijamo, naravno, za učenike đakovačke škole, ali isto tako i učenike naše druge prijateljske škole, Graditeljske škole Čakovec, koji su se također plasirali na natjecanje.

Susret s patronom HOŠIG-a

Kao i prije dvije godine, i ovoga puta ukazala nam se čast da je naše izaslanstvo u Zagrebu primio ministar vanjskih i europskih poslova RH te bivši hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman. Na susretu smo se rado prisjetili njegova zalaganja i svesrdne potpore našoj ustanovi, posebno uspješnoj kulturnoj misiji HOŠIG-ove Literarne i plesne pozornice u Zagrebu i Zadru. S ministrom smo povelili razgovor o napretku prosvjetno-kulturne djelatnosti naše škole, dok je s učenicima ministar razgovarao o uvjetima školovanja i njihovim planovima za odabir budućeg zvanja. Na kraju našeg posjeta gospodinu Grliću Radmanu uručili smo poziv na predstavu o Zrinskim naše Literarne i plesne pozornice u Čakovcu 31. svibnja te na proslavu 30. obljetnice otvorenja nove zgrade HOŠIG-a u jesen 2026. godine.

Obogaćeni lijepim uspomenama, novim iskustvima i prijateljstvima, vratili smo se u Budimpeštu te svi željno iščekujemo nova putovanja i susrete.

Izvor: HOŠIG (Facebook)

Zlatna ocjena za santovačke učenike

Učenici Hrvatske osnovne škole u Santovu škole Zselyke Faragó, Regina Markovics i Dávid Kiss (4. razred) na IV. Nacionalnom i karpatском krugu natjecanja narodnih pjesama „Nosim vatru, nosim plamen” („Tüzet viszek, lángot viszek”) u Kulturnom centru Bačka u Baji 16. svibnja osvojili su zlatnu ocjenu. Nastupili su sa slavonskim i santovačkim šokačkim narodnim pjesmama u izvornoj nošnji, a pripremio ih je nastavnik glazbenog odgoja Zoran Barić. Tročlani stručni žiri ocjenjivao je više od 60 produkcija i više od 200 djece na natjecanju. Njihova izvanredna izvedba uzorna je na području učenja pjevanja i glazbe.

S. B.

Foto: Hrvatska škola Santovo (Facebook)

Učenici s nastavnikom glazbenog odgoja Zoranom Barićem

Od Pečuha preko Podravine do Tihanya

Uzbudljivo je bilo i učenicima 8. a razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu u Pečuhu koji su se sa svojom razrednicom Valerijom Horvat Kovačević uz pratnju nastavnika Nikole Ištokovića uputili na trodnevni razredni izlet.

Prvog dana, 5. svibnja, posjetili su Mečec kod Pečuha, a drugoga dana, 6. svibnja, obišli sva hrvatska naselja u Podravini. U svakom su naselju učenici kratko predstavili naselje za koje su se prethodno pripremili. Počeli su kod crkve u Potonji, nastavili kroz Novo Selo i prekrasnu mjesnu crkvu pa do Lukovišća. Ondje su razgledali Zavičajnu kuću te ih je dočekala Ruža Bunjevac, koja im je pričala o povijesti podravskih Hrvata. Položili su i vijenac kod spomen-ploče Đuri Frankoviću, etnografu podrijetlom iz Lukovišća. Stali su kod Drave na brlobaškom pristaništu, gdje su na obali Drave promatrali

ih je povela u sam centar. Djecu je upoznala s karakteristikama nošnje podravskih Hrvata, a imali su i priliku odjenuti nošnju.

Učenici su putovali posebnim autobusom, pa su brzo stizali iz mjesta u mjesto. U Križevcima, rodnom mjestu njihove razrednice, doznali su više o nekadašnjoj školi koja je zatvorena početkom osamdesetih godina. Danas je ondje samo prazno mjesto gdje je nekad stajala školska zgrada. Pogledali su mjesnu crkvu i zvonik.

U Starinu ih je dočekala Beata Sigečan. Ona se brine o tamošnjoj crkvi te im je pokazala lijepu crkvu koju su Starinčani izgra-

nabujalu rijeku. Posjetili su i Brlobaš te su zastali kraj mjesne crkve koja je posvećena sv. Iliji. Prisjetili su se i 700. obljetnice naselja.

Zatim su u Martincima posjetili grob Gábora Győrvárija, prerano preminulog dugogodišnjeg ravnatelja njihove škole. Posjetili su i grobove podravskih pjesnika Josipa

Gujaša Džureta i Đuse Šimare Pužarova. U martinačkoj crkvi posvećenoj sv. Martinu upoznali su se s njezinom poviješću. Djeca su se pripremila kratkim prikazom povijesti sela, a ravnateljica Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin upoznala ih je sa selom i crkvom te

dili prije sedamdesetak godina za svega pola godine.

Zbog neprohodnog puta kod Starina autobus nije mogao do Drljanaca, pa ih je učiteljica prevezla u dva navrata. Trećeg dana izleta učenici su posjetili Stolni Bio-grad i Tihany.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Međunarodni dan vrtova

Međunarodni dan vrtova obilježava se 11. lipnja radi promicanja aktivnosti povezanih s vrtlarstvom i radom u vrtu. Također, tim se danom želi naglasiti važnost vrtova za mentalno zdravlje i pozitivno raspoloženje. Dokazano je da rad u vrtu ima blagotvoran učinak na zdravlje i raspoloženje. Korisno je upoznati se s načinom

uzgoja biljaka i povrća u vrtu. Rad u vrtu ili oko bilja može biti i jako zabavan. U novije vrijeme, kad je upitno odakle nam i kakva hrana dolazi, zdravo je i korisno imati svoj vrt ili neku malu gredicu. Sve je dragocijenije vlastito uzgojeno povrće, osmišljeno prema vlastitom planu, posađeno vlastitim rukama, koje raste i razvija se pred našim očima. Također, rad u vrtu:

- ▶ pruža mogućnost proizvodnje hrane jer nudi priliku za uzgoj voća, povrća i začinskog bilja
- ▶ povećava udio zelenila te pruža ljudima priliku da se povežu s prirodom (što dokazano povoljno djeluje na mentalno zdravlje)
- ▶ smanjuje toplinske otoke u gradovima
- ▶ pomaže u smanjenju zagađenja i u poboljšanju kvalitete zraka
- ▶ pruža priliku za druženje i zajednički rad
- ▶ potiče održivost jer se u vrtovima primjenjuju organske metode uzgoja i recikliraju se otpadci
- ▶ pomaže u očuvanju lokalne bioraznolikosti pružanjem staništa za ptice, kukce i druge vrste životinja
- ▶ potiče zdrav način života uz fizičku aktivnost i opuštanje u prirodi...

Postoji još niz pozitivnih učinaka rada u vrtu i stoga, ako živite na selu, pomozite svojim roditeljima u vrtu! Ako nemate vrt, posadite u lončanici neke biljke i brinite se o njima. To mogu učiniti i oni koji žive u gradovima.

Ponose se svojim jezikom

Osnovna škola „Nikola Zrinski” u Keresturu već od prvog razreda veliku pozornost posvećuje učenju stranog i narodnosnog hrvatskog jezika. Ustanova radi vježbanja komunikacije na hrvatskome jeziku surađuje s nekoliko školskih ustanova iz Republike Hrvatske, a djeca sudjeluju na raznim programima u matičnoj domovini. Organiziraju se i izleti, a zahvaljujući mjesnoj hrvatskoj samoupravi djeca koja njeguju hrvatski jezik dobivaju i stipendiju. Osnovna škola nudi nadarenoj djeci da usavrše jezik i da se iskušaju na državnom jezičnom ispitu. Troje učenika – Maja Vargovics, Regina Deák i Márkó Tamizer, učenici 8. razreda – nedavno su položili ispit iz hrvatskog jezika prvog stupnja. Ispit su položili u Centru za strane jezike ECL u Pečuhu. Pripremila ih je učiteljica Henrieta Novak.

Maja Vargovics, Regina Deák i Márkó Tamizer

U Boršfi rade zajedno, ruku pod ruku

Osnovna škola „István Fekete” u Boršfi prije petnaest godina počela je s programom predmetne nastave hrvatskoga jezika. Naprosto jer je taj program omogućio i manji broj učenika po razredima, ali i zbog blizine hrvatske granice. Zbog toga je na području znanje hrvatskog jezika prednost. Ustanova i danas radi po tom programu, svi polaznici uče hrvatski jezik četiri sata tjedno. Na posljednjim narodnosnim lokalnim izborima mala skupina pripadnika hrvatske narodnosti odlučila je utemeljiti hrvatsku samoupravu. Svi uvjeti bili su ispunjeni, pa je prošle godine i utemeljena Hrvatska samouprava Boršfe. Hrvatska samouprava počela je svoje djelovanje u sljedećem sastavu: Petra Tersztenyák-Cseresznyés (predsjednica), Vanda Molnár (dopredsjednica) te Helén Bedő (zastupnica), koja je i ravnateljica mjesne hrvatske osnovne škole. Otada Hrvatska samouprava Boršfe i Osnovna škola „István Fekete” zajedno organiziraju hrvatske programe. Još u prosincu prošle godine priredile su Hrvatsku plesačnicu za učenike (na kojoj su svirali tamburaši iz Tamburaškog sastava „Stoboš”), 29. travnja hrvatsku svetu misu te 8. svibnja Hrvatsku kulturnu smotru.

Boršfa je mjesto koje je od hrvatske granice udaljeno svega 20 kilometara, a od hrvatskih pomorskih naselja 14 kilometara. Malobrojna hrvatska zajednica nastala je doseljavanjem Hrvata iz povijesno hrvatskih naselja, no otkako je u mjesnoj osnovnoj školi počela nastava hrvatskog jezika, sve je više interesa za hrvatskom kulturom i jezikom. Osnovna škola već dugi niz godina surađuje s međimurskim osnovnoškolskim ustanovama iz Domašince i Draškovca, ostvareni su brojni zajednički projekti. Vijećnice Hrvatske samouprave Boršfe u prvom redu žele da se radi na usvajanju hrvatskog jezika. Budući

Hrvatska kulturna smotra

Članice Hrvatske samouprave Boršfe: Vanda Molnár (dopredsjednica), Petra Tersztenyák-Cseresznyés (predsjednica) te Helén Bedő (zastupnica)

da nijedna od njih ne govori hrvatski jezik, sve su se upisale na mrežni tečaj Hrvatske samouprave Zalske županije te se nadaju da će usvojiti osnove jezika. Također im je cilj da u mjesnoj osnovnoj školi mladi nauče hrvatski jezik, da njeguju kulturu svojih susjeda, pomorskih Hrvata, odnosno sugrađana iz Hrvatske. Radi toga su hrvatska samouprava i mjesna osnovna škola

zajedno organizirale hrvatsku svetu misu u Boršfi. Bio je to povijesni trenutak – prvi je put u novije doba održana hrvatska misa u Boršfi. U organizaciji je pomogla Marija Vargović, zastupnica Hrvatske državne samouprave, a hrvatsku svetu misu predvodio je župnik iz Goričana

Josip Drvoderić. Pomogao mu je mjesni župnik István Decs. Župnik Drvoderić u svojoj se propovijedi osvrnuo na čitanje Djela apostolskih. „Prvi kršćani bili su jedno srce i jedna duša, isto tako neka Hrvati i Mađari kao kršćani budu jedno srce i jedna duša.” Na svetoj misi sudjelovali su učenici osnovne škole i tako uvježbavali molitve na hrvatskom jeziku.

Hrvatska kulturna smotra u boršfanskoj osnovnoj školi održava se svake godine, to je zapravo program na kojem se hrvatskim programom predstavljaju učenici hrvatskih pomorskih škola. Budući da se boršfanska škola uključuje u hrvatske programe drugih pomorskih škola, i ona želi te škole ugostiti na svojoj smotri. Toga se dana u ustanovi širi hrvatska tamburaška glazba, hrvatski folklor, pjevanje hrvatskih pjesama i smijeh u društvu mnogih mladih. Na Hrvatskoj kulturnoj smotri učenici iz Osnovne škole „István Fekete” (Boršfa), Hrvatske osnovne škole „Nikola Zrinski” (Kerestur), Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski” (Serdahel), Hrvatskog dječjeg vrtića iz Serdahela, Hrvatskog dječjeg vrtića i osnovne škole „Mate Meršić Miloradić” (Sambotel) i Osnovne škole Draškovec predstavili su se hrvatskim recitacijama, igrama, pjesmom i plesom, a nakon programa družili su se uz domjenak.

Beta

III. HRVATSKI PIKNIK

U Gradskom parku (Városliget) u Budimpešti 17. svibnja održan je Hrvatski piknik. Nakon što je prošle godine izostao, ove je godine održan treći put, i to u suradnji s Poljacima.

Brojni posjetitelji mogli su kušati hrvatska jela, pića, vina, razgledati izložbu posvećenu opernom pjevaču Franji Staziću, uživati u folklornim plesnim izvedbama te sudjelovati u plesničini s Andreom Balint. S ciljem očuvanja hrvatske tradicije i identiteta Hrvata u Mađarskoj, Hrvatski je piknik svojim programom predstavio hrvatsku kulturu široj publici. U programu su nastupili izvođači iz različitih regija Mađarske – djeca iz HOŠIG-a i Hrvatska izvorna grupa iz Budimpešte, Koprive iz Petrova Sela, orkestri Bačka iz Gare te Stoboš iz Velike Kaniže. Ove godine prvi su se put kao suorganizatori pridružili Poljska samouprava Budimpešte i njihovi gosti izvođači, koji su radi piknika doputovali iz mjesta Gmina Przodkowo, koje je udaljeno više od 1000 km od Budimpešte.

Predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić opisao je događanje ovako: „Sastanak mladih, obiteljski piknik, najbolji tulum u gradu. Treći put se ovdje sastajemo. Ovaj treći put poseban je zbog zajedništva s Poljacima. Održan je sastanak koji su inicirale glavnogradske narodnosne samouprave pod vodstvom Grada. U

Attila Szoboszalai i Đuro Benković

Svi zajedno

tom razgovoru zaključili smo da se treba napraviti jedan zajednički dan narodnosti. Ja sam izjavio da mi to već godinama radimo, na što je predsjednica poljske samouprave rekla da bi se pridružila. Postali smo bogatiji – ovo je primjer posebnog zajedništva. Možda smo u dijaspori, ali nismo sami. I oni žive istu sudbinu, i oni se trude očuvati svoju tradiciju. Obratio sam se publici i rekao sam: 'Puno se puta pitamo imaju li ove samouprave smisla, a ja uvijek kažem – treba raditi, a ne plakati.' Bit će nas uvijek. Ako ima društava kao što je Hrvatska izvorna skupina, ako imamo orkestre kao što je Bačka, ako imamo Stoboš, ako imamo Koprive, ako imamo hrvatsku školu – pa što nam fali?!"

Na pikniku su posjetitelji mogli posjetiti i štandove koji su osim ica i pića promovirali poljsku i hrvatsku kulturu. Predsjednik Hr-

Članice Hrvatske izvorne grupe

vatske samouprave Senandrije Đuro Benković sa suradnicima postavio je izložbu u čast opernom pjevaču Franji Staziću i prvoj hrvatskoj operi, „Ljubav i zloba“, a na njihovu štandu mogli su se kušati dalmatinski kolači

i domaći čajevi. Poljski štand imao je i turističke informacije i ponudu za potencijalne turiste.

Sama organizacija ovog velikog događanja nije jednostavna, što je potvrdila i jedna od glavnih organizatorica Eva Išpanović: „Dosta je bilo naporno organizirati sve ovo od šatora, hrane i pića do sudionika. Bilo je dosta posla, ali mislim da smo uspjeli i dobro obavili posao. Kao što se vidi, ima dosta gostiju.“

Organizatori događanja bili su Hrvatska samouprava Budimpešte, hrvatske samouprave Novog Budima, Majdana, XII. i IV. okruga Budimpešte te Poljska samouprava Budimpešte. Program je ostvaren uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Kršul

Pečuški Collegium Croaticum posjetio Croaticu

Polaznici i zaposlenici pečuškog Visokog strukovnog kolegija Collegium Croaticum predvođeni ravnateljem Stjepanom Žoltom Prosenjakom 22. svibnja posjetili su Nefitno poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica” u Budimpešti.

Ravnateljica Croaticae Timea Šakan-Škrin u svojem je izlaganju upoznala goste s kontinuiranom djelatnošću poduzeća. Otkrila je tajne tiskanja knjiga i Hrvatskog glasnika, približe ih upoznala s radom Croatičina radija i televizije te ispričala buduće planove. Gosti su posjetili radijski studio, multimedij-sku dvoranu, prostor gdje se tiska Hrvatski

U Croatici

glasnik, izložbu Croatičnih izdanja koja je nedavno izložena u povodu Dana hrvatsko-ga tiska i 25. obljetnice Croaticae. Na odlasku je ravnateljica poklonila posjetiteljima obiljetničko izdanje „25 godina Croaticae”.

Nakon Croaticae posjetitelji su se uputili u razgledavanje Mađarskog parlamenta, gdje ih je dočekaao glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Kršul

Izložba likovne kolonije „Šarolta Lavanda”

Nazočne, među njima i gradonačelnika V. okruga, pozdravila je predsjednica Hrvatske samouprave V. okruga Marija Lukač

U organizaciji Hrvatske samouprave V. okruga 23. svibnja 2025. u prostorijama Háló Közöségi és Kulturális Központ otvorena je izložba radova nastalih u likovnoj koloniji „Šarolta Lavanda” na hrvatskome otoku Prviću. Skupni je naslov izložbe „Povezanost”. Nazočne je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave V. okruga Marija Lukač, a kustosica izložbe bila je Roberta Faltis. Na priredbi je nastupio harmonikaš Krunoslav Agatić Kićo.

Kršul

SANTOVO – Državna udruga šokačkih Hrvata pozivala je svoje članove na redovitu godišnju, ujedno i izbornu Skupštinu, koja je održana u subotu 17. svibnja 2025. godine u klupskim prostorijama na Trgu ustava pod brojem 1 s početkom u 17 sati. Kako nas je obavijestio predsjednik Udruge Stipan Kovačev, Skupština se održala prema sljedećem dnevnom redu: 1. Izvješće o radu i financijama za 2024. godinu, 2. Planovi za 2025. godinu, 3. Izbor novog vodstva, 4. Razno. Bila je to prigoda i za uplatu godišnje članarine, a nakon sjednice slijedila je zajednička večera.

Povećanje plaća, razvoj i obnova u školama

Od 9. do 11. svibnja drugi je put u Agárdu na obali Velencei-tóa održan Susret narodnosnih pedagoga. Okupljene je pozdravio državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Miklós Soltész. Naglasio je kako su narodnosni pedagogi važna spona među kulturama – pomažu djeci u očuvanju materinskog jezika i tradicije, a istodobno obogaćuju i podržavaju mađarski obrazovni sustav. Na ovogodišnjem susretu sudjelovali su pedagogi iz sedam različitih narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Dan prije u Szarvasu, govoreći o obrazovanju narodnosnih pedagoga, državni tajnik Soltész rekao je da država, lokalna uprava i razni osnivači osiguravaju potrebne uvjete za rad škola. U posljednjih deset godina sve narodnosne škole u Mađarskoj obnovile su se uz povećanja plaća, razvojne projekte i razne oblike potpore.